

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIV. Ч. 136. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 13. липня 1946.

No. 136. New York and Jersey City, Saturday, July 13, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свобода”: BERgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

ТРУМАН ПРОТИ УПЕРЕДЖЕНЬ ЯК СПРИЧИННИКІВ ВІЙНИ

Президент Труман, промовляючи до професорів американських каледжів і університетів, заявив, що він дуже радий, що повернувшись з війни вояки завдають їм тепер при навчанні так багато клопоту. Як це буде продовжатись, казав президент, то він спокійний за судьбу нашого краю, бо передше він журився, що по війні молодь не буде дбати про науку. Далі вказав на те, що й ми в Америці мусили довго боротись між собою, заки замирились. Подібне є між поодинокими людьми, а теж і між народами. Але як поодинокі люди знаходять способи, щоби замиритись, так теж і нації. Та щоб так сталось, казав президент, треба спершу перебороти перешкоди, які ділять різні народи. Тими перешкодами є упередження: релігійні, економічні, расові. Вони є властивими спричинниками воєн.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЬ З УКРАЇНСЬКОГО РОДУ.

Павло М. Дудко, що зівстав генеральним консулом Злучених Держав в Празі, є, як виходить з цього, що пише москвофільський „Свет”, з українського роду. „Свет” пише, що Дудко є сином „русских емигрантів виходців з Лемківщини”.

„СТАРИЙ ЗНАКОМИЙ”, ШО ІДЕ ДО СОВЕТІВ.

„Рошен Реліф” розголошує, що в п'ятницю відлетіли літаком до Європи сімох „визначних американців”, щоби оглянути знищені війною території у СРСР. Теж сказано, що делегація виїхала „на запитання союзу уряду”. У тій делегації, як бачимо зі списку осіб, знаходиться і Фред Маєрс. Прізвище це добре відоме американським українцям. Це та сама особа, що вела акцію проти дозволу американського уряду на окрему допомогу організацію американських українців. Його брехливі закиди, що це беруться закладати організацію „нацистські” елементи, однак не вдержались і уряд дав дозвіл на самостійний Злучений У. А. Допомоговий Комітет, як окремий і незалежний від Рошен Реліф, що існує і розвивається у часі, коли вже заповіджено кінець Рошен Реліф-ови.

З „ПЕРЕЛ” СОВЕТСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

Большевицькі У. Ц. Вісті доносять з Ужгороду, що на Закарпатті відкрили різні „хурорти”

З ПОЇЗДКИ Д-РА ГАЛАНА ДО ЄВРОПИ.

З інформативного листа, якого одержала „Свобода” від д-ра В. Галана, предсідника Зл. У. А. Д. Комітету, що тепер перебуває в Європі, подаємо отсі вісти:

Обговоривши в Лондоні справи, звязані з допомогою акцією українським жертвам війни, д-р Галан відіхав до Парижа. В Парижі полагодив справу закупки Дому Зл. У. А. Д. Комітету, який мав би стати осередком акції допомоги скитальцям, а теж пристановищем для гуманітарних і культурних українських організацій в Франції. Про допомогу й загальні справи реферував д-р Галан в Парижі на зборах Товариства Допомоги Культурним Працівникам та Студентам, на яких були присутніми видатні українські громадські діячі. Дня 3. липня виїхав військовим американським літаком з Парижа до Риму, де вже відбув ряд конференцій, між іншим і в Ватикані, а має мати ще аудієнцію у папи. Д-р Галан є тої думки, що на європейському терені є стільки праці, звязаної з скитальчою проблемою і допомогою українським жертвам війни, що там треба для виконання цієї праці найменше трьох представників від американських та канадських українців.

ДОКІНЧИЛИ ГРАБУНКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ.

Канадський кореспондент Лері Елен, доніс до канадських газет з Польщі, що вже виселено майже всіх українців з полуднево-східної Польщі, себто з української території, що її віддали Совети Польщі. Таке мали проголосити в Ряшеві й Перемислі ті польські влади, що займались виселенням українського населення з цієї землі до Советів. Теж повідомляється, що „з виїздом останніх українців, націоналістичні банди втрачають свої бази постачання й їх діяльність день в день зменшується”. Це, як пише кореспондент, має відноситись до „наскоків українських націоналістичних банд на польські міста і села”, які мали на меті „тероризувати поляків, що вернули з Росії, щоби поселитись в бувших українських містечках і селах”.

для „трудящих”, в яких перше лікувались „багаті”. Ось ті багаті, пишеться далі, тепер опинились між „скитальцями”...

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПОКУПЦІВ ПРОТИ ВИСОКИХ ЦІН

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У СОВЕТАХ.

Советська пропаганда доносить про „зібрання львівських письменників і наукових робітників”, яке відбулось у Львові. На цьому зібранні, на якому було десять осіб, виступив з доповіддю голова Союзу львівських письменників Козланюк і говорив про завдання вчених і письменників у четвертій п'ятирічці. Він закликав їх „йти на будівельні майданчики, на фабрики і заводи, знаходити новаторів, героїв відбудови й будівництва та показувати їх у своїх творах”. Ще промовляли: Ірина Вільде і професор Рудницький. Говорили про те, як „відбити в художній літературі процес перевиховання вчорашніх селян з їх індивідуалістичною психологією в свідомих робітників соціалістичної промисловості”.

У простій мові це означає, що промовці представляли, як то допомогти перемінити якнайскорше ще й селян Західної України на таких советських німих рабів-волів, що стали цілком безвольними машинами.

ВИСТАВА ОБРАЗІВ І КУРАХА.

„Українець у Франції” доносить, що виставку українського маляра, Івана Кураха, яка відбулася в Генуї, в Італії, відвідало до 3,000 осіб, при чому закуплено понад половину з виставлених 22 малюнків, що були на українські теми.

НАВЧАННЯ ЧУЖИХ МОВ.

Советські джерела звідомляють, що Рада міністрів УРСР прийняла постанову в справі збільшення у школах кількості годин на вивчення іноземних мов, а теж в справі введення в 1946-1947 шкільному році навчання англійської й французької мов.

УКРАЇНКА НАГОРОДЖЕНА СРІБНОЮ МЕДАЛЕЮ.

Французьке міністерство вшанувало працю пані О. Гораїн, як професорки співу, гри на піаніно і організаторки концертів, дипломом і наділенням їй срібної медалі. Пані Гораїн, співачка і професорка, має свою клясу в Парижі в школі ім. Мопарта. Дня 11. травня відбувся концерт учнів проф. Гораїн, як теж й інших музичних шкіл, на якому були директори консерваторій, композитори, артисти і т. п.

З різних міст доносять про негодкування покупців ізза цього, що ціни на товари далі ідуть вгору. Це негодкування прибирає тут і там вид менших або більших демонстрацій. В Нью-Йорку плянується від 23. липня кампанія за закупи тільки таких товарів, без яких ніяк не можна обійтись. Підчас демонстрацій у Нью-Йорку вивішували одяг з табличкою, на якій була виписана ціна: \$199, а на бохонці хліба: 40 центів. Це малоб усвідомити загал, що незабаром таке станеться, якщо не буде урядової контролю цін і Бюра Адміністрації Цін (ОПА).

„БАНДИТ” І „КАЛЮМНІАТОР”.

Так назвала московська „Правда” Брукса Аткинсона за його артикули про Совети.

ГЛЮНД ПРО ПОГРОМИ.

Кардинал Глюнд заявив у Варшаві чужинецьким кореспондентам у справі жидівських погромів у Польщі, що він осуджує їх, але додав, що антисемітизм шириться в Польщі у великій мірі тому, що жиди займають високі становища в теперішнім польським уряді й стараються завести в Польщі такий лад, проти якого є більшість народу.

БОГОМОЛЕЦЬ ПРИБУДЕ ДО АМЕРИКИ.

Газети донесли, що цієї осені має приїти од Нью-Йорку „советський професор” і визначний учений — Олександр Богомолець. В згадці про нього, як і передше, не згадується, що він українець. Це є та людина, що є президентом Академії Наук УРСР. Богомолець мав би тут зйтися з американськими професорами, що займаються, як і він, дослідями, як продовжити вік життя людини.

ЧИ НЕ КОМЕДІЯ?

З Парижа доносять, що там відбулася в російській православній церкві відправа з молебнями подяки за те, що советська влада проголосила, що видасть пашпорти усім російським імігрантам. На відправу прибули майже всі члени советського посольства і військової советської місії. Казав себе привести до церкви на візочку теж і єпископ Евлогій, заявляючи, що „дякує Богу за те, що дав йому силу дожити такого дня”. Він і дістав перший советський пашпорт на цей поворот.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Правда, а не злоба!

Вернув з Москви до Нью Йорку Брукс Аткинсон, кореспондент часопису „Нью Йорк Таймс". Аткинсон, американський ліберал, відомий з оборони Советів. Тепер появились у згаданій часописі три його статті про Советів.

У цих статтях немає нічого надзвичайного, ні нового, проте цікаво, бо це пише знаменитий журналіст і добрий обсерватор. Передані ним завваги, як сказано, не є нічим новим для тих, що визнаються на советському режимі й хотіли б бачити все у правдивому світлі. Та так не є з комуністами. Тому й не диво, вони тепер виступили проти всього, що написав Аткинсон про Совети. Скритували Аткинсона, очевидно, теж і большевицькі У. Ш. Вісті. Для них це, що написав Аткинсон про Росію, є „злоба" і „ненависть", „наклепи" і „пашквілі". Вони навіть приходять до такого заключення що це „хтось" вислав Аткинсона як „приятеля Советів" до Москви „із ворожим припорушенням". Чи це „припорушення" є таке, щоб вилаяти потім Совети, чи ще щось інше, про це не кажеться. Та це нас менше обходить, зате згадаємо коротко за завваги Аткинсона, що то мають бути — „злові" і фальшиві.

Аткинсон стверджує, що знаменито схарактеризували життя в Советах ті, що назвали його життям за „залізною курткою". Приглянувшись дещо тому життю, Аткинсон прийшов до переконання, що країна „ідеальної економічної системи" наділі не розв'язала ніякої важної проблеми, зв'язаної з людським добробутом і людською свободою. Нема там, пише Аткинсон, ніякої свободи від нужди, ні від страху. Нема там ніякого соціалізму, а є тільки тоталітарна диктатура, що цілком не зацікавлена справжньою долею людини. Це так поділяло на Аткинсона, що

він, соціаліст, побачивши советський соціалізм, стверджує, що західний капіталізм куди більше зацікавлений людиною і людською свободою ніж советський лад. Він каже, що свободолубну людину просто страх збирає глядіти на таку поліційну систему, що існує в Советах. „Залізна куртка" відділяє цілковито советських громадян від культурного світа. Через брак цього зв'язку, пише Аткинсон, дуже підупали в Советах навіть театр, музика, мистецтво, бо те, що існує, дуже провінційальне і плитке. „Залізна куртка" не дає навіть громадянам спромоги дізнатись, що властиво діється у самих Советах. Тільки, каже він, доходить час від часу слухи, що десь там в Україні неспокої, що там люди невдоволені... До цього Аткинсон додає, що він не вірить, щоби могла вибухнути в Советах якась революція, бо якби і вибух якийсь бунт, то, каже він, влада легко дала б собі з тим раду. Та проте провід у Кремлю заляканий і боїться всіх і вся та нікому не довіряє і не терпить ніякої опозиції чи противної думки. Цей провід боїться теж і всякого зв'язку з заходом, щоб часом у Советах таким чином не пізнали різницю між тим, як живеться людям у демократіях, а як під комуністичним режимом. Супроти цього, заключає Аткинсон, годі Америці дружньо зближитись до Советів і з ними поширити жити. Але можна жити з Советами в мирі, в озброєнім мирі, пише Аткинсон. Він жаліє, що так є, бо хотів би, щоб американці могли жити з народами у Советах дійсно дружньо і щиро, та в теперішніх обставинах це не можливе.

Це є те найголовніше, що написав Аткинсон про Совети. Чи є в цьому яка „злоба"? Чи це „пашквіль". Ні! Аткинсон подав тільки крихітку правди. Це все!

Бути гідним!

„Вісті", що виходять в Римі, помістили в числі з 4. травня б. р. статтю п. н. „Що значить бути гідним?". Звернена вона в першу чергу проти тих українських інтелігентів, що „вживають української мови на громадському форумі, а опинившись у себе, поміж чотирма стінами, переходять на московську мову і тим власне виявляють брак гідності, брак самоповаги". У статті, що має загальне значення, читаємо, між іншим таке:

Бути гідним — значить мати свідомість своєї моральної вартості і вважати, щоби та моральна вартість не потерпіла, не понизилася. Бути гідним — значить мати почуття самоповаги (не зарозумілості!) і так поводитися, щоб й інші люди тебе шанували. Раб, лакей не мають почуття гідності. Тільки вільна, незалежна людина має це почуття. Гідність дуже споріднена з почуттям честі. Не піклуючись про втримання своєї моральної вартості, не маючи правдивої са-

мопошани, негідна людина дуже легко піддається спокусам матеріального характеру і робить вчинки, що ми їх називаємо негідним.

Пам'ятаєте, як наш славний Тарас Шевченко картас наших „малоросіян", що вони „за шмат гнилої ковбаси" готові продати матір, себто Україну, і, націпивши кокарду на лоб, як „лакеї в золотій оздобі" „цвенькають по московському". Для Шевченка, та певно і для нас, всі оті „раби з кокардою на лобі", все оте „Варшавське сміття, грязь Москви", що продавали свою національність за „лакомство нещасне", дарма, що пишалися чинами та грошима були насправді тільки — „німії, подлії раби", — себто негідники.

На жаль, треба признати, що хоча від часів Шевченка чимало таки води й червоної крові поніс у Чорне море наш Дніпро-Славути, у наших людей, вихованих у жадливій атмосфері духового вивалашення, почуття національної й особистої гідності не дуже розвинулося. Ще й тепер ми частенько таки зустрічаємо українців, що, знайшовшись поза мурами московської тюрми народів, продовжують залюбки цвенькати по московському, не розуміючи, що вони виявляють тим і перед своїми, більш вільними земляками, і перед чужинцями, що взагалі не розуміють, як можна вживати чужу мову замість своєї в родинному оточенні, жалюгідну лакейську психіку, отой брак національної й особистої гідності. Людина гідна, опинившись на волі, з обуренням й люттю відкидає все те, що нагадує її минуле поневолення, з обуренням і радістю відкидає накинених їй (чи її батькам, однаково!) чужу мову; людина лакейської психіки продовжує й далі підроблюватися під своїх колишніх панів, уживаючи „панської" мови.

ЯК СТАВИТИСЬ ДО ПРОВІДУ?

„Евангельська Правда", пишучи про відношення евангеліків до Комітету Українців Канади, зазначає, що треба виявити „національну зрілість" і „не зважаючи на певного роду кривди" таки „підтримати кожну акцію Екзекутиви КУК-а, що скерована на добро українського загалу, Канади і української справи". Зокрема пишеться там ще таке:

„Ми повинні бути реалістами і прийняти український провід таким як він є, дякуючи Богові за

все добре, що вони роблять і поборюючи усе зле, але маючи на увазі, що якщо цей провід зникне, то ми не матимемо ніякого, годі окремі групи знов почнуть поборювати один одного без всякого милосердя".

**МИРОН
ЛИТВИН
І СИН**

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

801 Springfield Avenue,
IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТОЗавжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.
Ми улаштуємо пре-
красний ЦІЛИЙ **\$150.00**
ПОХОРОН за

У випадку смутку в родині клієнта:

KAIN MORTUARIES, INC.Найбільший український
погребовий зарядчик
в Америці**S. KANAI KAIN, Pres.**

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Bigelow 3-6762

ELIZABETH, N. J.

225 WEST JERSEY STREET

Phone: EL 2-3611

ІВАН КОВАЛЬЧУК**FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER**ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕЙТІ**NEW JERSEY**

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині
клієнта як в день так і в ночі:**JOHN KOWALCHUK**

79 Sussex Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BRegon 4-5131

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-8368BRANCH OFFICE & CHAPEL:
(cor. E. 185 St.)

707 Prospect Avenue,

BRONX, N. Y.

Tel.: MElrose 5-6577